

I'LL BE YOUR MIRROR

Tesfalem Fissaha, Naka Pitia, Selam Mamush, Tsegey Berhe

Naka Pitia, 26 ans, est née en Égypte de parents originaires du Sud Soudan. Elle arrive en Israël avec sa famille, en 2006, à l'âge de neuf ans. Elle grandi à Nahariya près de la mer. C'est là qu'elle a commencé à peindre.

Selam Mamush, 23 ans est née au Soudan de parents Ethiopiens et Érythréens. Elle arrive en Israël en 2008 avec sa famille à l'âge de huit ans. Elle n'aime pas être définie comme une artiste-demandeuse d'asile et traite peu de la question dans son art. Elle travaille sur l'image féminine, sa propre image corporelle, et ce qu'elle traverse comme défis en tant que femme noire et chrétienne.

Tsegey Berhe, 43 ans, est né en Érythrée et arrive en Israël en 2010, à l'âge de 30 ans. Il a longtemps peint des paysages et se tourne aujourd'hui vers une peinture plus politique sur la répression en Érythrée et le sort des demandeurs d'asile en Israël. Il aime voir les Israéliens, surpris par la beauté de son travail, comprendre que les demandeurs d'asile peuvent être des artistes à part entière et ne sont destinés ni à la vaisselle ni aux ménages.

Tesfalem Fissaha, 40 ans, est né en Érythrée. Il fuit son pays d'origine pour Israël à l'âge de 27 ans. Il aime peindre dans des cafés, s'inspirer des gens qui l'entoure, goûter aux regards curieux et aux discussions que son travail provoque.

נאקה פיטיה, בת 26, חיה בחיפה. היא נולדה במצרים להורים מדרום סודן, והגיעה לישראל עם משפחתה בשנת 2006 בהיותה בת תשע. היא גדלה בנהריה ליד הים, שם התחילה לצייר.

סלאם ממוש, בת 23, חיה בתל אביב. היא נולדה בסודן להורים יוצאי אתיופיה ואריתריאה, והגיעה לישראל עם משפחתה בשנת 2008 בהיותה בת תשע. היא אינה אוהבת להיות מוגדרת כ"אמנית-מבקשת מקלט" ומעטת להתייחס לנושאים פוליטיים בציוריה. עבודותיה עוסקות בדימוי נשי, בדימוי הגוף שלה ובאתגרים הניצבים מולה כאישה שחורה ונוצרית.

צגאי ברהה, בן 43, חי בחדרה. הוא נולד באריתריאה והגיע לישראל בשנת 2010 בהיותו בן 30. במשך תקופה ארוכה צייר בעיקר נופים ותמונות אריתראיות מסורתיות, אבל לאחרונה פנה ביצירתו לנושאים פוליטיים כגון הדיכוי באריתריאה ומצבם של מבקשי המקלט בישראל. כשישראלים מביטים בציוריו, הוא נהנה לראות את ההפתעה על פניהם לנוכח יופי היצירות שלו וההבנה שלהם שמבקשו מקלט יכולים להיות לא רק מבקשי רחובות ושוטפי כלים אלא אמנים ואנשי תרבות.

טספעלם פיסהה, בן 40, חי בתל אביב. הוא נולד באריתריאה והגיע לישראל בהיותו בן 27. הוא אוהב לצייר בבתי קפה, לקבל השראה מהאנשים סביבו וליהנות מהמבטים הסקרניים ומהשיחות שעבודתו מעוררת.

Les œuvres réunies ici présentent le travail de quatre artistes, **Tesfalem Fissaha, Naka Pitia, Selam Mamush** et **Tsegey Berhe**, arrivés en Israël depuis la Corne de l'Afrique lorsqu'ils étaient enfants ou déjà adultes. Elles disent leurs perspectives sur la vie, le genre, la religion, la race, la famille et la perception de soi.

Tous sont sans réponse à leur demande d'asile depuis plus d'une décennie. Ils vivent dans une temporalité qui questionne les projections vers l'avenir. La peinture est leur terre ferme. Autodidactes, Tsegey, Naka et Tesfalem, se sont construits artistiquement chemin faisant, au fil de la densité de leur vie. Selam est aujourd'hui étudiante en art.

La double position d'altérité dans laquelle ils se trouvent, par rapport à la société israélienne et au monde de l'art, se dégage de leur travail. Leurs œuvres irriguent une force et une étrangeté singulière qui déplace les manières de regarder et de concevoir l'art.

Cette exposition est plus que la somme d'œuvres individuelles. Les peintures présentées ici ont été réalisées au terme d'un cycle de rencontre de cinq mois. Cette exposition est le témoignage d'un cheminement collectif, de temps de travail communs et de discussions, parfois difficiles et souvent soutenantes.

De ces discussions et de ces positions a émergé le miroir. Pensé comme un espace tendu pour qu'une société se regarde, le miroir trouble les espaces et les identités et offre un point d'appui pour travailler l'altérité sans être assigné à la différence. Où nous renvoient alors les miroirs ici posés ? Ni à notre reflet, ni à celui des artistes sans doute, mais à cette espace de rencontre où se brouillent l'altérité et le même pour qu'une société puisse dès lors mieux s'observer.

Ce projet novateur qui ouvre un dialogue original entre art et sciences sociales sur les questions d'immigration a été coordonné et dirigé par Karen Akoka, sociologue et enseignante à l'Université Paris Nanterre, en délégation au Centre de Recherche Français à Jérusalem et Hamutal Sadan, doctorante en histoire du Moyen-Orient et de l'Afrique à l'Université de Tel Aviv. Il a été co-animé avec Inbal Egoz, artiste, militante et enseignante qui vit et crée à Tel-Aviv. Le projet a été soutenu par l'Institut français en Israël, le Centre de Recherche Français à Jérusalem et l'association Hotline for Refugees and Migrants.

אוסף הציורים המוצג בתערוכה הוא פרי עבודתם של ארבעה אמנים, **נאקה פיטיה**, **סלאם ממוש**, **טספעלם פיסהה** ו**צגאי ברהה**, שהגיעו לישראל מקרן אפריקה, חלקם כילדים וחלקם כבוגרים. העבודות משקפות את חוויותיהם האישיות, את הסתכלותם על היבטים שונים בחייהם, כגון מגדר, דת, גזע, משפחה וחוויות העצמי. כל הארבעה טרם קיבלו הכרעה בבקשות המקלט שהגישו זה למעלה מעשור. הם חיים במצב של לימבו שאינו מאפשר בניית תוכניות לעתיד. האמנות מהווה עבורם קרקע יציבה. צגאי, נאקה וטספעלם לא למדו אמנות באופן מקצועי. התשוקה והלמידה שלהם צמחו בדרך עצמאית ובאופן אוטוידקטי. סלאם מסיימת בימים אלה תואר ראשון באמנות וחינוך.

תחושת האחרות הכפולה של האמנים, הן ביחס לחברה הישראלית והן ביחס לעולם האמנות, נושאת עמה ראיית עולם ייחודית ועוצמה.

לצד ציורים שנוצרו במרחב האישי של כל אמן, תערוכה זו מציגה עבודות שנוצרו כחלק מתהליך עבודה קבוצתי בסדנת אמנות בת חמישה חודשים. בכך, תערוכה זו מהווה עדות למסע משותף, לשעות עבודה ולשיחות משותפות שהיו מורכבות ומקרבות.

מנקודות המבט השונות שעלו בשיחות הללו עלה הדימוי של ה"מראה". תמונת הראי מבטאת את חוויית האחרות של האמנים בכך שהיא מציגה את הגבול ונקודת המפגש בין הדבר עצמו לבין היפוכו. כמו המראה, האמנות משמשת אמצעי לשיקוף תפיסות האמנים ביחס לעצמם, לסביבתם הקרובה ולחברה הישראלית. מה משקפות המראות המוצבות בתערוכה זו? בין ההשתקפות שלנו לזו של האמנים, המראות מאפשרות מרחב בו החברה יכולה להתבונן בעצמה ובו השונות מיטשטשת. את הפרויקט החדשני הזה, שפותח דיאלוג ייחודי בין האמנות לבין מדעי החברה בשאלות של הגירה, ריכוז והנחו קארן אקוקה, סוציולוגית ומרצה למדעי המדינה באוניברסיטת פריז-נאנטר וחמוטל סדן, דוקטורנטית להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל אביב. אליהן הצטרפה בהנחיית הסדנה ענבל אגוז, אמנית, אקטיביסטית ואשת חינוך שחיה ויוצרת בתל אביב. הפרויקט מהווה נדבך בשיח בין אמנות, מדעי החברה והגירה.

הפרויקט זכה לתמיכתם של המכון הצרפתי בישראל, מרכז המחקר הצרפתי בירושלים ועמותת המוקד לפליטים ולמהגרים.